

«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КЕАҚ

САПА МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІ

ЕРЕЖЕ

БЕКІТЕМІН

Х. Досмұхамедов атындағы
Атырау университетінің
Басқарма төрағасы-ректор
С.Н.Идрисов

«29» 09 2022 ж.

«Х.ДОСМҰХАМЕДОВ АТЫНДАҒЫ АТЫРАУ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
«ХАБАРШЫСЫ» ЖУРНАЛЫ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

СМЖ № 017

Атырау, 2022 ж.

 ATYRAU UNIVERSITY	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	2 - бет, 7 беттен тұрады

	Лауазымы	Т.А.Ә.	Қолы	Күні
Жасақтаған	Ғылым департаменті директоры м.а.	А.М. Бакирбекова		16.09.2022
	Ғылыми-зерттеу жұмыстарын дамыту бөлімінің жетекшісі	О.П. Цигенгагель		16.09.2022
Келісілді	Ғылым және халықаралық қатынастар жөніндегі проректор	Е.К. Айбульдинов		20.09.2022
	Сапа мониторингі кеңсесінің жетекшісі	Ж.Т. Каёшыгулова		22.09.2022
	Заң кеңесшісі	К.С. Куанов		26.09.2022

 ATYRAU UNIVERSITY	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	3 - бет, 17 беттен тұрады

Мазмұны

1	Белгілер мен қысқартулар	4
2	Нормативтік сілтемелер	4
3	Жалпы ережелер	4
4	Негізгі мақсаттары мен міндеттері	5
5	Құрылымы	5
6	Журнал редакциясының құқықтары мен міндеттері	6
7	ҚР ҒЖБМ Білім және ғылым сапасын қамтамасыз ету комитеті бекіткен	6
8	Журналға қойылатын талаптар	
9	Рецензиялау	7
9	Жарияланымдар этикасы және тараптардың жауапкершілігі	8
10	Қортынды ереже	9
11	1-қосымша	11
12	Танысу парағы	16
13	Өзгертулер мен қосымшаларды тіркеу парағы	17

	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	4 - бет, 17 беттен тұрады

1.	Белгілер мен қысқартулар
1.1	АТУ – Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті; СМК – Сапа мониторингі кеңсесі; ПОҚ – Профессор-оқытушылар құрамы; ҒжХБП – Ғылым және халықаралық байланыстар жөніндегі проректор; ҚББ – Құрылымдық бөлім басшылары.
2.	Нормативтік сілтемелер
2.1.	«Білім туралы» Заң;
2.2.	ҚР «Ғылым туралы» Заңы;
2.3.	Университет Жарғысы;
2.4.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің құжаттамалары;
3.	Жалпы ережелер
3.1.	Бұл Ереже «Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің Хабаршысы» ғылыми журналына (бұдан әрі – Журнал) қойылатын ұйымдастыру-техникалық талаптарды анықтайды.
3.2.	Журналдың негізін қалаушы және баспагері - «Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің Хабаршысы» коммерциялық емес акционерлік қоғамы. (бұдан әрі – АУ). Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде Мерзімді баспасөз басылымдарын қайта есепке қою арқылы № 3631-Ж 14.02.2003 ж. тіркелді. Қайта есепке алу № KZ21VPY00048733 04.05.2022 ж. тіркелген. Және де жазылу индексі: 76205
3.3.	Журнал Халықаралық мерзімді басылымдар орталығында тіркелген және ISSN 2077-0197, online ISSN 2790-332X баспа нұсқасының индексіне ие. Журналдың әр нөмірі кітапханалар, ғылыми және ақпараттық мекемелер арасында тарату үшін, сондай-ақ рефераттау және қазақстандық реферативтік журналдар мен басылымдарға енгізу үшін Қазақстан Республикасының Кітап палатасына жіберіледі.
3.4.	Журнал қазақстандағы дәйексөздер базасында индекстелген https://nauka.kz/page.php?page_id=795 және elibrary.ru (Россия) ғылыми электронды кітапханасына енгізілген.
3.5.	Журналда Атырау университетінің ғалымдары, Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындары ғалымдары, шетелдік ғалымдар, ғылыми-зерттеу мекемелерінің ғалымдары жүргізген іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулердің, эксперименттік әзірлемелердің нәтижелері, сондай-ақ ғылыми-ақпараттық материалдар бойынша әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдарындағы тарих және археология, педагогика және психология, экономика және құқық бағыттары бойынша жарияланады.
3.6.	Журналдың бір шығарылымында автордан бір мақала және бір бірлескен мақаладан артық қабылданбайды.
3.7.	Журнал жылына 4 нөмір ретінде баспа түрінде шығарылады, баспаға автордың (авторлардың) бұрын жарияланбаған мақалаларын журналдың тақырыптық бағыттарына сәйкес қазақ, орыс немесе ағылшын тілдерінде және қолжазба форматының талаптарына сай рәсімделіп жарияланады.
3.8.	Журнал туралы толық ақпарат https://www.vestnik-asu.kz/ сайтында 3 тілде ашық түрде орналастырылған.
3.9.	Журналдың этикалық саясаты жариялау этикасы жөніндегі комитеттің (COPE) ұсыныстары мен стандарттарына негізделген.

	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	5 - бет, 17 беттен тұрады

3.10.	Журнал редакциясына ұсынылған барлық ғылыми мақалалар міндетті түрде қос анонимді («соқыр») рецензиялаудан өтеді (рецензент қолжабаның автор-(лар)ын, қолжазба автор-(лар)ы рецензенттерді білмейді).
3.11.	Clever Consult жүйесі (журнал веб-сайты) арқылы журнал редакциясына жіберілген барлық қолжазбалар «Антиплагиат» лицензиялық жүйесімен, соның ішінде халықаралық мәліметтер базасымен автоматты түрде тексеріледі. https://www.antiplagiat.ru/about
3.12.	Журналдың мазмұнын бақылауды жарияланған мақалаларға қойылатын талаптарға сәйкес Редакциялық кеңес жүзеге асырады (1-қосымша).
3.13.	Журнал келесі принципалды міндеттерге сүйене отырып, оның мазмұнына тікелей ашық қол жеткізуді қамтамасыз етеді: зерттеу нәтижелеріне еркін ашық қол жеткізу ғаламдық білім алмасудың артуына ықпал етеді.
4. Негізгі мақсаттары мен міндеттері	
4.1.	Ғылыми журналдың редакциясының саясаты келесі принциптерге негізделген: ғылыми, сенімділік, объективтілік, кәсіпқойлық, баспа этикасының нормаларын сақтау, жариялау үшін жағдай жасау, ғылыми жұмыстарды талқылау, ғылыми байланыстарды кеңейту және жас мамандарды ғылыми жұмысқа тарту Журнал редакциясының негізгі мақсаттары: зерттеу нәтижелерін жариялау, зерттеушілер арасында филологиялық, экономикалық, заң ғылымдарының әр түрлі мәселелері бойынша пікір алмасу; әр түрлі ғылыми мектеп өкілдерінің (профессорлар, оқытушылар, ғалымдар, зерттеушілер, магистранттар, докторанттар, студенттер) өзара әрекеттесуін қамтамасыз ету; қазақстандық ғалымдардың ғылыми жетістіктерін біздің еліміздің және шетелдің ғылыми ортасында насихаттау, жас ғылыми кадрларды ашу мен жоғарылату.
4.2.	Хабаршы қазақстандық ғылыми ақпараттық жүйесінің бөлігі ретінде материалдарды жариялауда келесі міндеттерді шешуге қатысады: бастапқы ғылыми-зерттеу жұмыстарының, теориялық және эксперименттік зерттеулердің нәтижелерін көрсете отырып, ғылымның жекелеген салаларының қазіргі жағдайын негіздейді; жоғары оқу орындарында ғылыми коммуникациясының дамуына жәрдемдесу, журналдың айналасында ғылыми мектептер мен бағыттарды қалыптастыру, басым ғылыми зерттеулерді ақпараттық қолдау, прогрессивті ғылыми идеяларды насихаттауға ықпал ету; жетекші шетелдік ғалымдар мен тәжірибешілердің еңбектеріне шәлу жасау, басылымдарға араласу және тарту; жетекші ғалымдар ең тәжірибелі мамандар арасындағы диалог пен білім алмасу үшін ақпараттық алаң ұсыну.
5. Құрылымы	
5.1.	Журналдың шығарылымына бас редактор тікелей жауапты. Бас редактор Ғылым және халықаралық байланыстар жөніндегі проректорымен бірге редакциялық алқаның құрамын анықтайды. Оның құрамына бас редактор, бас редактордың орынбасары, жауапты хатшы ғылыми бағыттар бойынша редакциялық алқалардың мүшелері кіреді.
5.2.	Журналдың редакциялық алқасы қоғамдық негізде жұмыс істейді.
5.3.	Журналдың бас редакторының ұсынысы бойынша редакциялық алқа мүшелері Web of Science немесе Scopus халықаралық деректер қорында жарияланымдары бар ғылым кандидаттары мен ғылым докторларының арасынан тағайындалады.

	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	6 - бет, 17 беттен тұрады

	Редакциялық алқа мүшелерінің тізімі журналдың ішкі бетінде көрсетіледі.
5.4.	Редакциялық алқаның негізгі жұмыс формасы – оның құзыретінде кіретін мәселелерді ұжымдық талқылау мен шешуді қамтамасыз ететін отырыс. Редакциялық алқаның отырыстары ашық және жариялы түрде өтеді, оған мақала авторлары, мақала бойынша қорытындыға қол қойған рецензенттер шақырылуы мүмкін. Редакциялық алқаның жоспарлы отырыстары бас редактордың шешімімен тоқсанында кемінде бір рет өткізіледі.
5.5.	Редакциялық алқа мүшелері:
	-қолжазбалардың орындалу мәселелеріне қойылатын талаптарды талқылауға, ұсынылатын рецензиялау мен қорытындыларды талқылауға қатысады;
	-талқыланған мәселелердің мәні бойынша ұсыныстар, ескертулер мен түзетулер енгізеді;
	-журналдың редакциялық алқасы отырысының күн тәртібіндегі барлық материалдармен танысады;
	-журналды шығарудың ұзақ мерзімді және жылдық тақырыптық жоспарларын қалыптастыруға қатысады;
	-журналда жариялауға ұсынылған материалдарды қабылдау мен қабылдамау туралы дауыс беруге қатысады.
	6. Журналы редакциясының құқықтары мен міндеттері
6.1.	Құқықтары:
	-басылымға жарамсыз деп танылған мақалаларды кафедраның немесе ғалым-маманның рецензиясы бойынша қабылдамау;
	-Журналдың жай-күйі сапасын жақсарту мен қаржылық мәселелері бойынша Ғылыми кеңес, университеттің Ғылыми жөніндегі проректоры арқылы ұсыныстарды жүзеге асыру;
	-мақаланың ерекше өзектілігі болған жағдайда немесе журналдың шығарылымдарына арналған материалдарды тақырыптық іріктеу үшін толық таңдау мақсатында мақалаларды жариялау тәртібімен қайта ұйымдастыруды жүзеге асыру;
	- жарияланған мақала авторының пікірі толық берілмегенде, ескертулер жасау;
	-1 қосымшаға сәйкес, жарияланған материалдағы мәтіннің тақырыптардың, түсіндірмелердің сай безендіру талап ету.
6.2.	Міндеттері:
	-жарияланымдардың жоғары мазмұнын, ғылыми, көркемдік және кәсіби деңгейін қамтамасыз ету;
	-мемлекеттік стандарттардың талаптарына және ғылыми қызмет нәтижелерін жариялауға ұсынылған ғылыми басылымдарға қойылатын талаптарға сәйкес Журналды безендіруді жүзеге асыру;
	-журналды шығарудың бекітілген кестесінің сақталуын қамтамасыз ету
	7. ҚР ҒЖБМ Білім және ғылым сапасын қамтамасыз ету комитеті бекіткен Журналға қойылатын талаптар
	Журналдың әрбір шығарылған нөмірі келесі талаптарға сәйкес келуі тиіс:
7.1.	журналдың әрбір нөмірінде шетелдік авторлардың мақалаларының, сондай-ақ шет тілдерінде (оның ішінде ағылшын тілінде) мақалаларының болуы;
7.2.	баспамен аффилирленбеген авторлардың ғылыми мақалалары журналдың әрбір нөміріндегі жарияланымдар санының кемінде 50%-ын (елу) құрайды;
7.3.	шетелдік дәйексөз жүйелерінде немесе электрондық кітапханаларда ғылыми басылымның таралуы немесе Қазақстандық дәйексөз базасында журналдың

	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	7 - бет, 17 беттен тұрады

	импакт-факторының болуы;
7.4.	редакциялық алқада немесе редакциялық кеңесте Web of Science (Вэб оф Сайнс) немесе Scopus (Скопус) халықаралық деректер базасында жариялымдары бар ғалымдардың болуы;
7.5.	жарияланатын мақаланың сапасын, нәтижелерді баяндаудың дұрыстығы мен дәйектілігін қамтамасыз ету мақсатында жасырын пікір беруді қолдана отырып, тиісті тақырып бойынша ғалымдардың немесе мамандардың ғылыми еңбектерді рецензиялауы. Web of Science (Вэб оф Сайнс) немесе Scopus (Скопус) халықаралық деректер базасында жарияланымдары бар шетелдік рецензенттердің (әлеуметтік-гуманитарлық бағыттағы журналдарды қоспағанда) болуы;
7.6.	- әрбір мақалаға журналдың мазмұнын және Интернеттегі сілтемелерді бірегей және тұрақты онлайн сәйкестендіру үшін объектінің сандық сәйкестендіргіші болып табылатын және International DOI Foundation (Интернэйшенел DOI Фаундэйшен) тіркеу агенттігі беретін DOI (бұдан әрі – DOI (DOI)) болуы;
	8. Рецензиялау
	Журналдың редакциясына ұсынылған барлық ғылыми мақалалар міндетті түрде қос анонимді («соқыр») сараптамадан өтеді (рецензент қолжазбаның авторларын, қолжазбаның авторлары рецензенттерді білмейді). Қолжазбалар бағалау үшін екі рецензентке жіберіледі.
8.1.	Мақалаларды қарауды редакция алқасының мүшелері, сондай-ақ шақырылған рецензенттер – тиісті саланың жетекші сарапшылары жүргізеді. Мақалаға сараптама жүргізу үшін сол немесе басқа рецензентті таңдау турлы шешімді бас редактор мен бас редактордың орынбасары қабылдайды. Қарау мерзімі 2 аптаға дейін, бірақ рецензенттің өтініші бойынша оны ұзартуға болады.
8.2.	Әрбір рецензент қолжазба материалдарын қабылдауға және түсіндіруге әсер ететін мүдделер қақтығысы анық болған жағдайда шолудан бас тартуға құқылы. Қолжазбаны қарау нәтижелері бойынша рецензент мақаланың келесі әрекеттері бойынша ұсыныстар береді (рецензенттің әрбір шешімі негізделген):
	-мақала қазіргі түрінде жариялануға ұсынылады;
	-мақала рецензент айтқан кемшіліктерді жойғаннан кейін жариялауға ұсынылады;
	-мақала басқа маманның қосымша қарауын қажет етеді;
	-журналда мақаланы жариялау мүмкін емес.
8.3.	Егер шолуда мақаланы түзету мен қайта қарау бойынша ұсыныстар болса, журналдың редакциясы мақаланың жаңа нұсқасын дайындау кезінде оларды ескеру немесе дәлелді түрде (ішінара) теріске шығару туралы ұсыныспен шолудың мәтінін авторға толығымен жібереді). Мақаланы аяқтау авторларға өзгерістер енгізу қажеттілігі туралы электронды пошта хабарламасын жіберген сәттен бастап 2 айдан аспауы керек. Автор түзеткен мақала қайта сараптамаға жіберіледі.
8.4.	Егер авторлар материалдарды қайта қараудан бас тартса, олар мақаланы жариялаудан бас тартқаны туралы редакцияға жазбаша немесе ауызша хабарлауы тиіс. Егер авторлар рецензия жіберілген күннен бастап 3 ай өткен соң қайта қаралған нұсқаны қайтармаса, тіпті авторлар мақаланы қайта қараудан бас тартқан жағдайда ақпарат болмаса да, редакция оны реестрден алып тастайды. Мұндай жағдайларда авторларға қайта қарау үшін бөлінген уақыттың етуіне байланысты қолжазбаның тіркеуден алынғаны туралы тиісті хабарлама жіберіледі.
8.5.	Егер автор мен рецензенттердің қолжазба қатысты шешілмейтін қарама-қайшылықтары болса, редакция алқасын қосымша шолуға жіберуге құқылы. Даулы жағдайларда шешімі редакция алқасының отырысында бас редактор

	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	8 - бет, 17 беттен тұрады

	қабылдайды.
8.6.	Қолжазбаны жариялаудан бас тарту туралы шешім рецензенттердің ұсынымдарына сәйкес редакция алқасының отырысында қабылданады. Редакциялық кеңестің шішімімен баспаға ұсынылатын мақала қайта қарауға қабылданбайды. Бас тарту туралы хабарламаны авторға электрондық пошта арқылы жіберіледі.
8.7.	Журналдың редакциялық алқасы мақаланы жариялауға жіберу туралы шешім қабылдағаннан кейін, редакция бұл туралы авторға хабарлайды және жариялау мерзімін көрсетеді.
	8.8. Оң пікірдің болуы мақала жариялауға жеткілікті себеп емес. Түпкілікті жариялау туралы соңғы шешімді редакция алқасы қабылдайды. Даулы жағдайда шешімді бас редактор қабылдайды.
	8.9. Пікірлердің түпнұсқалары редакцияда 3 жыл сақталды.
	9. Жарияланымдар этикасы және тараптардың жауапкершілігі.
	<p>Осы Ережеде жүктелген міндеттер мен функцияларды сапалы және уақтылы орындауға бүкіл жауапкершілік Журналдың Редакциясы және Редакциялық алқасына жүктелді.</p> <p>Журналда жариялау этикасы комитеті (Committee on Publication Ethics) әзірлеген ғылыми жарияланымдардың этикасы бойынша халықаралық стандарттарды ұстанады.</p> <p>Ғылыми жарияланымдардың жоғары сапасын қамтамасыз ету және автордың алған ғылыми нәтижелерін жұртшылық мойындауы үшін редакциялық кеңестің әрбір мүшесі, авторлар, рецензенттер, баспагерлер мен баспа процесіне қатысатын мекемелер этикалық нормаларды, нормалар мен ережелерді сақтауы тиіс және олардың бұзушылықтарының алдын алу үшін барлық мүмкін шараларды қолданады. Ғылыми басылымдардың этика ережелерін сақтау авторлардың зияткерлік меншікке құқықтарын қамтамасыз етуге, басылымдардың сапасын жақсартуға көмектеседі және тұлғалардың мүддесі үшін авторлық материалдарды заңсыз пайдалану мүмкіндігін болдырмайды.</p>
9.1.	<p><i>Баспа</i> авторлардан алынған басылымның және жарияланғанға дейін кез келген ақпараттың құпиялылығын қамтамасыз етуге міндеттенеді. Ол плагиат немесе жалған ақпарат бар басылымдарға жауап береді. Егер автор журнал ережесін бұза отырып жасалған редакцияға қолжазбаны тапсырған жағдайда, баспагер қолжазбаны қабылдамауға немесе автордан оны қайта қарауды талап етуге құқылы. Кез келген редакциялық түзету авторлармен келісіледі. Журналда жарияланған материалдардың авторлық құқығы авторларда қалады.</p>
9.2.	<p>Авторлар зерттеу нәтижелерінің жаңалығы мен сенімділігі үшін жауапты және олардың түпнұсқалығына кепілдік береді. Шамадан тыс қолдану, оның ішінде автордың жеке туындыларынан, сондай-ақ кез келген нысандағы плагиат, оның ішінде бейресми цитаталар, басқа адамдардың зерттеу нәтижелеріне құқықтарды аудару немесе иемену этикаға жатпайды және қабылданбайды. Авторларға ашық жазбаша рұқсатсыз жеке алынған ақпаратты пайдалануға, сондай-ақ мәліметтерді ойдан шығаруға және бұрмалауға рұқсат етілмейді.</p> <p>Авторлар үшінші тарап зерттеулерін сынға алғанда немесе оларға түсініктеме бергенде жалпы қабылданған этикалық нормаларды ұстануы тиіс. Автор баспаға тапсырған қолжазба журналда қабылданған ережелерге сәйкес форматталуы тиіс. Сонымен қатар, автор өзі туралы барлық қажетті ақпаратты, оның ішінде жұмыс орнын, лауазымын және байланыс ақпаратын беруге міндетті.</p>
9.3.	<i>Рецензент</i> авторлық құқықпен қорғалатын материалдарға ғылыми сараптама

 ATYRAU UNIVERSITY	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	9 - бет, 17 беттен тұрады

	<p>жүргізу кезінде бейтараптық сақтауы тиіс. Қарап шығу үшін алынған қолжазбаны рецензент авторлардың құпия құжаты және зияткерлік меншігі ретінде қарастыруы керек, ол оны ашуға жатпайтын ақпаратқа жатады. Рецензент бас редактордың назарын бағаланатын қолжазбаның кез келген басқа жұмысқа, плагиатқа немесе мақалада қамтылған басқа да бұзушылықтар мен бұрмалауларға елеулі ішінара ұқсастығына аударуы керек. Рецензенттің пікірлері мен тілектері қолжазбаның ғылыми деңгейін көтеруге бағытталған объективті және принципті болуы керек. Егер рецензент қолжазбаны бағалау үшін жеткілікті біліктілікке ие емес деп ойласа немесе жеке себептерге байланысты объективті бола алмайды деп санаса, оны бұл қолжазбаны шолудан шеттеуге туралы өтінішпен редакторға дереу хабарлауы керек. Мақаланы қарау құпия болып табылады. Рецензенттің кім екені айтылмайды, оларды журналдың жауапты хатшысы мен бас редакторы ғана біледі.</p>
9.4.	<p><i>Бас редактор</i> авторлық шығармаларды басып шығаруға жауапты. Журналдың бас редакторы жариялау туралы шешім қабылдаған кезде объективті болуы керек және де тек деректерді ұсынудың сенімділігі мен қарастырылып отырған жұмыстың ғылыми маңдылығын басшылыққа алуы керек. Бас редактор авторлар ұсынған ақпарат пен идеялардың құпиялылығын сақтауға жауапты. Бас редактор ақпаратты плагиат деп есептеуге жеткілікті негіз болған жағдайда жариялай алмайды. Бас редактор өз жұмысында журналды үнемі жетілдіріп отыруға, пікір бостандығы принципін ұстануға, бейтараптықты сақтауға, жарияланған материалдардың жоғары сапасын қамтамасыз етуге және жеке ақпараттың құпиялылығын қорғауға барлық қолайлы шараларды қабылдауға және мақаланы жариялау туралы соңғы шешімді қабылдаған кезде рецензенттердің ұсыныстарын ескеруге міндетті.</p>
9.5.	<p>Ұсынылған қолжазбадан алынған жарияланбаған мәліметтерді Автордық жазбаша келісімінсіз жеке зерттеулерге қолдануға болмайды.</p> <p>Рецензиялау кезінде алынған және ықтимал артықшылықтарына байланысты ақпараттар немесе идеялар құпия сақталуы керек және жеке пайда үшін пайдаланылмауы керек.</p> <p>Рецензенттер ұсынылған жұмыспен байланысты Авторлармен компаниялар немесе басқа ұйымдармен бәсекелестік, бірлескен және де өзара әрекеттесу мен қарым-қатынас салдарынан мүдделер дауы туындаған жағдайда қолжазбаларды қарауға қатыспауы керек.</p>
	<p>10. Қорытынды ереже</p>
10.1	Ережеге енгізілетін өзгерістер ҒЖХБП рұқсатымен жүзеге асырылады және оның қолының қойылуымен құжатталады.
10.2	Түпнұсқаға және есепке алынған жұмыс даналарына өзгерістер мен толықтырулардың енгізілуі Ережелерді жасау тәртібі талаптарына сай жүргізіледі.
10.3	Түпнұсқаға және есепке алынған жұмыс даналарына өзгерістер мен толықтырулар енгізуге ҚББ жауапкершілікте болады.
10.4	Ережелерді ҚББ мерзімді түрде және қажет болған жағдайда қайта қарайды.
10.5	Ережеге өзгерістер мен толықтырулар енгізу үшін негіз болып табылуы мүмкін.
10.6	– жаңадан енгізілген өзгерістер мен толықтырулар, нормативтік-құқықтық актілер, заң күші бар;
10.7	– Басқарма төрағасы-ректордың бұйрықтары;
10.8	– құрылымдық бөлімдер арасындағы міндеттердің қайта бөлінуі.
10.9	– құрылымдық бөлімдердің қайта құрылуы;

 ATYRAU UNIVERSITY	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	10 - бет, 17 беттен тұрады

10.10	– ҚББ мен ҒЖХБП-нің рұқсат етілген, өзгертулердің себептері көрсетілген қызметтік хаты.
10.11	Мекеменің және құрылымдық бөлімдердің атаулары өзгерген жағдайда Ереже ауыстырылады.
10.12	Ереже ауыстырылған жағдайда өз күшін жойған Ережелердің университеттегі барлық даналары алынады және жаңасымен ауыстырылады.
10.13	Талаптарына сәйкес халықаралық стандарт ИСО 900:2015

 ATYRAU UNIVERSITY	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	11 - бет, 17 беттен тұрады

1 қосымша

«Х.ДОСМҰХАМЕДОВ АТЫНДАҒЫ АТЫРАУ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ХАБАРШЫСЫ» ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫНДА ЖАРИЯЛАНҒАН ҒЫЛЫМИ МАҚАЛАЛАРҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Авторларға арналған нұсқаулық

Барлық ғылыми мақалалар үш тілде қабылданады: қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде, бұрын баспа және/немесе электронды нұсқада жарияланбаған.

Мақалалар тәуелсіз рецензенттер - ғалымдар немесе мақала тақырыбына жақын ғылыми мамандануы бар мамандардың міндетті түрде сараптауына жатады. Сараптау нәтижелері бойынша мақала авторға қайта қарауға жіберілуі мүмкін.

Редакцияға мақаланың түскен күні мақаланың соңғы нұсқасын алған күні болып саналады.

Редакция мәтінге мақаланың мағынасы бұрмаланбайтын редакторлық өзгерістер енгізу құқығын өзіне қалдырады.

Журналдың бір нөмірінде автор бірлескен авторлықты қоса алғанда екі артық емес мақаладан жариялай алады.

Авторларға арналған ережелер

«Халел Досмұхамедов атындағы Атырау университеті Хабаршысы» журналына мақала жариялау үшін мақалаларды дайындау кезінде ғылыми мақаланың құрылымын қатаң сақтау және рәсімдеу ережелерін басшылыққа алу қажет.

Мақаланы рәсімдеу параметрлері: бет – А4, кітаптың бағдарлануы, ені бойынша туралануы, барлық жағынан шеттері – 20 мм. Қаріп: типі – Times New Roman, өлшемі (кегль) – 12, жоларалық интервал – 1, «Азат жол» шегінісі -1,0 см.

Мақаланың көлемі (6 беттен бастап) 10 беттен аспауы тиіс. Мақала көлемінің есебіне қазақ/орыс және ағылшын тілдеріндегі аңдатпа, негізгі сөздер, әдебиеттер тізімі, референс, автор туралы мәліметтер кірмейді. Көрсетілген көлемнен асатын жұмыстар журналдың Редакциялық алқасының арнайы шешімі бойынша өзге жағдайларда жариялауға қабылданады.

Ғылыми мақаланың құрылымы:

- FTAMP
- ЭОЖ
- Автор(лар)дың ТАӘ (ORCID) бастырмасын басу арқылы)
- Автор(лар)дың жұмыс орны, қала, мемлекет, индекс, электронды поштасы
- Мақаланың атауы
- Аңдатпа
- Негізгі сөздер
- Кіріспе
- зерттеу материалдары мен әдістері
- Нәтижелер және оларды талқылау
- Қорытынды
- Мүдделер қақтығысы
- Қаржыландыру туралы ақпарат (бар болса);
- Авторлық үлес
- Әдебиеттер тізімі;
- Авторлар туралы ақпарат.

	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	12 - бет, 17 беттен тұрады

Автор(лар)дың дербес деректерінде жұлдызша (*) негізгі авторды (автор корреспондентті) белгілейді. Автор(лар)дың ТАӘ әрқайсысының жұмыс орнымен индекстеледі. Мысалы: К. Джумагалиева¹, Б.Абыканова²

МАҚАЛАНЫ РӘСІМДЕУ ТӘРТІБІ

FTAMP (Ғылыми-техникалық ақпараттың мемлекетаралық рубрикаторы) өз тақырыбы бойынша <http://www.grnti.ru> сайт арқылы анықтауға болады. Қолжазбаның жоғарғы сол жақ бұрышында көрсетіледі. (Туралау-сол жақта, қаріп-қальц, кегль -12).

ӘОЖ (эмбебап ондық жіктеу) – кітапхана библиографынан нақтылауға болады және ӘОЖ классификаторы сайтынан таба алады. FTAMP кейін қолжазбаның жоғарғы сол жақ бұрышында көрсетіледі. (Туралау-сол жақта, қаріп-қальц, кегль -12).

Автор(лар). FTAMP мен ӘОЖ-дан кейін жол арқылы автор(лар)дың аты, әкесінің аты, тегі, ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы, қаласы, елі, пошта индексі көрсетілуі тиіс. Ұйымның немесе мекеменің атауы, бұл жерде атауы қысқартуларсыз толық болуы тиіс. Бірнеше автор болса, олардың өздері мақалада аталуы тәртібі туралы шешімді қабылдайды және оның мазмұны үшін толық жауап береді. Авторлар саны - 4- тен артық емес. (Туралау-ортасында, қаріп – қалыпты, кегль -10).

Мақала атауы ортада, бас әріптермен, қалың қаріппен, тік сызықпен, кегль -12 түрінде жазылады. Мақаланың соңында басқа екі тілде, яғни орыс, ағылшын тілдерінде (егер мақала қазақ тілінде болса), қазақ, ағылшын тілдерінде (егер мақала орыс тілінде болса), қазақ және орыс тілдерінде (егер мақала ағылшын тілінде болса).

Аңдатпа (Аннотация/Abstract) зерттеудің мәні мен қолданылған әдістерін баяндайды, ең маңызды нәтижелер мен олардың маңыздылығын қорытындылайды. Аңдатпа көлемі 150-300 сөзден кем болмауы тиіс. Мақаланың соңында әдебиеттен кейін басқа екі тілде, яғни орыс, ағылшын тілдерінде (егер мақала қазақ тілінде болса), қазақ, ағылшын тілдерінде (егер мақала орыс тілінде болса), қазақ және орыс тілдерінде (егер мақала ағылшын тілінде болса) жазылады. (Туралау-ені бойынша, қаріп – қалыпты, кегль -10).

Негізгі сөздер (Ключевые слова/Key words) мақала мәтінін іздеуге және оның тақырыптық аймағын анықтауға арналған, 5-6 кілт сөз, 2-3 сөз тіркесі ұсынылады. Мақаланың соңында аңдатпадан кейін басқа екі тілде, яғни орыс, ағылшын тілдерінде (егер мақала қазақ тілінде болса), қазақ, ағылшын тілдерінде (егер мақала орыс тілінде болса), қазақ және орыс тілдерінде (егер мақала ағылшын тілінде болса). (Туралау-ені бойынша, қаріп – қалыпты, кегль -10).

Негізгі бөлім мынадай құрылымдық бөліктерден тұрады (абзацтан жазылады, жартылай қалың қаріппен ерекшеленеді):

- *Кіріспе* (350 сөзден кем емес). Кіріспеде зерттелетін мәселенің жағдайы және оның өзектілігі белгіленеді. Зерттеудің мақсаты көрсетіледі. Авторлар оқырманды зерттелетін мәселемен таныстыруы керек, осы тақырып бойынша не белгілі екенін қысқаша сипаттауы керек, басқа авторлар жүргізген жұмыстарды атап өтуі керек, егер бар болса, алдыңғы зерттеулердің кемшіліктерін көрсетуі керек, яғни оқырманға зерттеу жүргізу қажеттілігін дәлелді түрде дәлелдеу.

- *Зерттеу материалдары мен әдістері*. Зерттеу нысаны және оны жүргізу кезінде қолданылатын барлық әдістер сипатталған, олардың мәні мен негізделген таңдауы көрсетілген. Бөлім оқырман осы зерттеудің әдіснамалық артықшылықтары мен кемшіліктерін өз бетінше бағалап қана қоймай, қажет болған жағдайда оны қайталай алатындай етіп егжей-тегжейлі жазылуы керек. Бөлімде келесі тармақтардың нақты сипаттамасын ұсыну ұсынылады (оларды жеке бөлімдерге бөлу міндетті емес): зерттеу түрі;

 ATYRAU UNIVERSITY	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	13 - бет, 17 беттен тұрады

зерттеуге қатысушыларды таңдау әдісі; өлшеу әдістемесі; деректерді ұсыну және өңдеу әдістері; этикалық принциптер (егер мақалада адам/жануарлар эксперименттерінің сипаттамасы болса, бұл процедура жұмыстың осы жағына жауапты этикалық комитеттің стандарттарына немесе 1975 жылғы Хельсинки Декларациясына және одан кейінгі қайта қарауға сәйкес келетіндігін көрсету қажет).

- *Нәтижелер және оларды талқылау.* Зерттеудің негізгі нәтижелері, мәтінді қолданумен объективті, жүйеленген және иллюстрациялармен толықтырылған ықшамды нақты деректер қысқаша сипатталады. Автор(лар) зерттеудің маңыздылығын немесе жаңалығын көрсетеді, нақты нұсқаулар мен сындарлы ұсыныстар береді. Бөлімде осы зерттеу барысында алынған нәтижелер басқа авторлар жүргізген ұқсас зерттеулердің нәтижелерімен қалай салыстырылатыны сипатталған. Алдыңғы зерттеулерге сілтеме жасаудың орнына, алынған нәтижелер басқа авторлардың нәтижелерінен неге ерекшеленетінін немесе ерекшеленбейтінін түсіндіруге тырысу керек. Алынған нәтижелерді қолдану мүмкіндіктері, сондай-ақ егер бар болса, оларды қолданудағы шектеулер талқыланады. Осы зерттеудің нәтижелерінен қисынды түрде жүретін әрі қарайғы зерттеулердің бағыттарын анықтау ұсынылады.

- *Қорытынды.* Осы кезеңдегі жұмысты жалпылау және қорытындылау, автордың тұжырымдарының ақиқатын растау және алынған нәтижелерді ескере отырып, ғылыми білімнің өзгеруі туралы автордың тұжырымы. Қорытындылар дерексіз болмауы керек, олар белгілі бір ғылыми саладағы зерттеу нәтижелерін жалпылау үшін, әрі қарай жұмыс істеу үшін ұсыныстар мен мүмкіндіктерді сипаттау үшін қолданылуы керек. Мысалы, егер мақалада салыстырмалы экономикалық тиімділікке талдау жасалмаса, студенттер арасында оқытудың жаңа әдісін қолданудың экономикалық орындылығы туралы қорытынды жасамаңыз.

- *Қаржыландыру туралы ақпарат (бар болса);*

Мысалы:

- Өзге ұйымдардың қаржыландыруы жүргізілген жоқ

- Бұл зерттеуді Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім комитеті қаржыландырады (грант № ар00000000).

- Ықтимал мүдделер қақтығысы туралы хабарлау. (қаз, ағылш.) авторлар сондай-ақ мүдделер қақтығысына әкеп соғуы мүмкін қаржылық немесе басқа да қатынастар туралы мәлімдеме ұсынуы тиіс.

- *Әдебиеттер тізімі* (Список литературы/References). Пайдаланылған әдебиеттер саны-10-нан бастап, әдебиеттерге сілтемелер көрсетілуі керек. Мақала мәтінде тік жақшада [1, 25] бірінші сан келесі ретпен пайдаланылған дереккөздердің нөмірін, екінші сан беттердің санын көрсетеді. Дереккөздер мен пайдаланылған ғылыми әдебиеттер (монографиялар, мақалалар, тезистер, авторефераттар, интернет-ресурстар және т.б.) мақаланың соңында «Әдебиеттер тізімі» бөлімінде мәтінде дәйекті түрде айтылады. Әдебиеттер тізімінде мәтінде сілтемелер берілетін көздер ғана, дереккөздердің нөмірленуі – мәтінде пайда болуына қарай болуға тиіс. Барлық библиографиялық мәліметтер мұқият тексерілуі керек. Ұсынылған әдебиеттер тізімінің соңында нөмірлеу саннан кейін нүкте қойылмай беріледі.

Әдебиеттер тізімі ГОСТ Р. 7.0.100–2018 ж. (2018 жылдың 03 желтоқсандағы өзгерту және толықтырулар) «Библиографиялық жазба. Библиографиялық сипаттама. Құрастырудың жалпы талаптары мен ережелері» сәйкес рәсімделеді.

Мақалаларды, кітаптарды, конференция материалдарын, қашықтан қол жетімділіктің электрондық ресурстарын рәсімдеу мысалдары:

 ATYRAU UNIVERSITY	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	14 - бет, 17 беттен тұрады

Әдебиеттер тізімі

- 1 Ахметкалиев Б. Әйелдер құқықтарының тарихи және құқықтық мәселелері [Электронный ресурс] - URL: <http://infozakon.kz/gov/1954-yelder-ytaryny-tarihi-zhne-yty-mseleler.html> (қаралу уақыты: 20.05.2022)
- 2 Поленина С.В. Женщина в обществе: мифы и реалии. Сборник статей. Информация XXI век. — 2001. — 34 с.
- 3 Национальный доклад Совета по правам человека. Казахстан [Электронный ресурс] - URL: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/KZSession20.aspx> (дата обращения 16.09.2014).
- 4 Нуртазина Н.Д. Женщина в традиционном казахском обществе. Введение в теорию гендера: учеб. методический комплекс. Ақыл кітабы: — 1999. — 21 с.
- 5 Қазақтың этнографиялық категориялар, ұғымдар мен атауларының дәстүрлі жүйесі. Энциклопедия. — Алматы: — 2011. — Б. 21-23.
- 6 Ерлер мен әйелдердің тең құқықтарының және тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы Қазақстан Республикасының Заңы. 8.12.2009 ж.
- 7 Бакытова А.Ж., Қушкалиев Б.Д. Конституцияны білу – өркениетті өмір нормасы. Х.Досмұхамедов атындағы Атырау МУ Хабаршысы. №3(58) — 2020. — Б. 105-110.
- 8 Коновалов С., Хасанова Г. Роль ООН в улучшении положения женщины. Алматы, Ақыл кітабы. — 2009. — 3 с.
- 9 Gender Equality Strategy 2014-2017//United Nations Development Programme. — 2014. — 30 с.
- 10 Гендерная политика в Казахстане: состояние и перспективы [Электронный ресурс] - URL: <https://strategy2050.kz> (дата обращения: 22.03.2022)

Әдебиеттер тізімінде кириллицадан берілген әдебиеттер тізімі болса екі нұсқада беруілуі қажет: біріншісі – түпнұсқада, екіншісі – романизацияланған әліпбиде. (Транслитерация - <https://www.translit.ru> ұсынылатын тегін сайт). Орыс тілінен латын тіліне аудару / Онлайн конвертер <https://translit.ru>. Қазақ тілінен латын тіліне аудару / Онлайн конвертер <https://qazlat.kz>

Төмендегі кестеге сәйкес транслитерация әдісін таңдау керек:

http://translit-online.ru/	https://qazlat.kz/-u/
е – е	ә - ä
ё – е	і - i
ж – zh	ң - ñ
й – i	ғ - ğ
х – kh	ү - ü
ц – ts	ұ - ū
щ – shh	к - q
ъ - не пишется	ө - ö
ы – y	һ - h
ь - не пишется	
э – е	
ю – yu	
я – ya	

References

- 1 Ahmetkaliev B. Aielder kukyтарынын tarihi zhane kukykytk мәseleleri [Historical and legal issues of women's rights] [Elektronnyj resurs] - URL: <http://infozakon.kz/gov/1954-yelder-ytaryny-tarihi-zhne-yty-mseleler.html>, 21 iyul.
- 2 Polenina S.V. ZhenShina v obshestve: mifi i reali. Sbornik statei. [Woman in society: myths and realities] Informasiya XXI vek. s. 34. 2001. [in Russian]

	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Басылым: үшінші
	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің «Хабаршы» журналы туралы Ереже	15 - бет, 17 беттен тұрады

- 3 Nacionalnyi doklad Soveta po pravam sheloveka. Kazahstan [Elektronnyj resurs] - URL: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/KZSession20.aspx> (data obrashhenija: 16.09.2014)
- 4 Nurtazina N.D. Zenshina v tradisionnom kazahskom obshestve. [Woman in traditional Kazakh society] Vvedenie v teoriyu gendera: usheb. metodisheskii kompleks. Akyl kitabı, p.21. 1999. [in Russian]
- 5 Kazaktyn etnografıyalyk kategoriıalar, ugymdar men ataularınyn dasturli zhuıesi. [Kazakh traditional system of ethnographic categories, concepts and names] Ensiklopediya. Almaty, pp. 21-23. 2011. [in Kazakh]
- 6 Erler men aıelderın ten kukiıktarınyın zhane ten mumkınoııkterinin memlekettik kepildikteri turaly Kazahstan Respublikasynın Zany. 8.12.2009 zh.
- 7 Bakytova A.Zh., Kushkaliev B.D. Konstitusiyany bilu – orkeniıetti omir normasy [Knowing the Constitution is the standard of civilized life] Kh.Dosmukhamedov atyndagy Atyrau MU Habarshysy. №3`58). pp. 105-110. 2020. [in Kazakh]
- 8 Konovalov S., Hasanova G. Rol OON v ulushshenii polozhenıya zhenshin. [The role of the UN in the advancement of women]. Almaty, Akyl kitabı. s. 3. 2009. [in Russian]
- 9 Gender Equality Strategy. 2014-2017//United Nations Development Programme. p. 30. 2014. [in English]
- 10 Gendernaya politika v Kazahstane: sostoyanie i perspektivy. [Elektronnyj resurs] - URL: <https://strategy2050.kz> (data obrashhenija:22.03.2022)

Авторлар туралы мәліметтер. Жолға орыс және ағылшын тілдерінде (егер мақала қазақ тілінде болса), қазақ және ағылшын тілдерінде (егер мақала орыс тілінде болса), ағылшын және қазақ тілдерінде (егер мақала ағылшын тілінде болса) азат жолға жазылады: аты-жөні, ғылыми дәрежесі, атағы (егерде бар болса), лауазымы, ұйымның атауы (атауы толық, қысқартуларсыз), елдің атауы, әрбір мақаладағы негізгі авторды көрсете отырып, жарияланымның барлық авторларының мекен-жайлары, E-mail, ORCID (әр автордың)

Information about authors:

Samal Aldeshova - Master economic sciences, teacher of the Departments Finance and accounting, Kh. Dosmukhamedov Atyrau University, Atyrau, Republic of Kazakhstan.

E-mail: aldeshova.s@asu.edu.kz,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5366-2487>

Elmira Adiyetova - Candidate of economic sciences, Associate professor of the Departments Finance and accounting, Kh. Dosmukhamedov Atyrau University, Atyrau, Republic of Kazakhstan

E-mail: e.adietova@asu.edu.kz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2400-6357>

Информация об авторах:

Самал Алдешова – магистр экономических наук, старший преподаватель кафедры «Финансы и бухгалтерский учет» Атырауского университета им. Х. Досмухамедова, г. Атырау, Республика Казахстан.

E-mail: aldeshova.s@asu.edu.kz,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5366-2487>

Эльмира Адиетова – кандидат экономических наук, ассоциированный профессор кафедры «Финансы и бухгалтерский учет» Атырауского университета им.Х. Досмухамедова, г. Атырау, Республика Казахстан.

E-mail: e.adietova@asu.edu.kz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2400-6357>

Авторлар туралы ақпарат:

Самал Алдешова – экономика ғылымдарының магистрі, «Қаржы және бухгалтерлік есеп» кафедрасының аға оқытушысы, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті., Атырау қ., Қазақстан Республикасы

E-mail: aldeshova.s@asu.edu.kz,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5366-2487>

Эльмира Адиетова – экономика ғылымдарының кандидаты, «Қаржы және бухгалтерлік есеп» кафедрасының қауымдастырылған профессоры, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Атырау қ., Қазақстан Республикасы

E-mail: e.adietova@asu.edu.kz,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2400-6357>

